

den erkender, at det næppe vil faa nogen større praktisk Betydning, hvad der staar i Paragraffen. Den har ment, at det var et vanskeligt Punkt at komme ud over, og jeg har forstaaet det saaledes, at den nærmest vilde overlade dette til Regeringen. Regeringen har imidlertid optaget Bestemmelsen, som den forelaa fra Kommissionen, uden nogen Forbedring, og det maa indrømmes, at naar en Arbejder har de Penge, som der er Tale om, han skal have, og der saa ikke er Jord at faa, er dette meget beklageligt, og det nytter ham da ikke, at der er udkommen en Lov i saa Henseende. Derfor mente jeg, at der burde have været givet en anden Bestemmelse, og jeg er ikke bange for at pege paa, at man i fornødent Fald burde have Lov til at ekspropriere. Jeg tror ikke, der bliver nogen anden Vej at gaa, i hvert Fald ikke mange Steder, naar Spørgsmaalet skal løses i sit videste Omfang, som man kunde ønske det. Her paa Sjælland er det navnlig ikke let at faa et Stykke Jord, der ligger bekvemt, uden ekstraordinære Foranstaltninger. Naar en Arbejder ikke selv kan erhverve eller faa Løfte om en saadan Lod, er det ikke nok, at han gaar hen til Sogneraadet og anmoder det derom, hvorefter Sogneraadet skal bestemme, hvorvidt der er Trang til en saadan Lod eller ikke. Det er efter min Mening et meget mørkt Punkt i Lovforslaget, fordi der deri ligger, at det skal afgøres efter, om der er Trang til Huslodder, det vil sige, om der er Trang til mere Arbejdskraft. Dette bliver altsaa i dette Tilfælde Nr. 1, medens det absolut burde være Nr. 2, og Nr. 1 burde være dette, at skaffe Arbejderne Jord, saafremt der er Penge nok i, hvad der ydes af Statskassen, thi Begrænsningen maa naturligvis søges i, hvorvidt der er Midler til Raadighed, og ikke i, om der er Mangel paa Arbejdskraft eller ikke. Det har sikkert heller aldrig været Meningen ude i den store Befolkning, at det skulde være det Spørgsmaal, som skulde være det afgørende for, hvorvidt der skulde kunne erhverves Huslodder eller ej.

Jeg skal, som sagt, ikke gaa nærmere ind derpaa; jeg har peget paa disse bestemte Punkter, fordi jeg mener, at de ere de vigtigste. Med Hensyn til Jordloddernes Størrelse skal jeg ligesom den første ærede Taler sige, at det for mig staar saaledes, at det, der kan være attraaetværdigt for Arbejderen, er at faa et pænt Hjem med to gode Køer. Jeg tror ikke, at nogen vil nægte, at det vilde være et stort Fremstridt, dersom dette kunde løses, og jeg tror ogsaa sikkert, at dersom man spurgte Arbejderne

selv ude omkring i Landet, om de vilde være tilfredse med at faa dette i Stedet for som nu ingen Jord at have, vilde de svare: Ja, det ville vi være glade ved, naar vi blot kunde faa det paa saadanne Villkaar, at vi kunde leve et nogenlunde selvstændigt Liv. Men det mener jeg ogsaa, at de kunne, thi to Køer give virkelig Afgang til at være meget selvstændig. Jeg indrømmer selvfølgelig, at Ønsterne sagtens kunne være større, men jeg kan i saa Henseende slutte mig til, hvad den første ærede Taler sagde, at det ikke kan hjælpe, at man stiller Forbringerne højere, end at der kan være nogenlunde Haab om at faa dem realiserede. Naar en Mand har to Køer, kan han være selvstændig i ikke saa lille et Omfang. Der er mange Eksempler paa, at en saadan Mand gør sit Arbejde med to Køer, han kan pløje og harve med dem, om han ønsker det — det have vi mange Eksempler paa. Der bliver altsaa ikke — som man hører saa ofte — Tale om, at han bliver afhængig af nogen Arbejdsgiver. Jeg har selv saa tit set, at der bliver pløjet og harvet med Køer; det kan meget godt lade sig gøre, om nogen har lyst dertil, men det behøver naturligvis ikke altid at ske, det er jo en frivillig Sag. Jeg mener altsaa, at der bliver Afgang til en ret stor Selvstændighed, uden at jeg dermed vil sige, at den vedkommende ikke bliver afhængig af nogen, men hvem er overhovedet uafhængig? Det er der ikke mange, der er, vi ere jo alle mere eller mindre afhængige, den ene af den anden. Jeg vil altsaa fastslaa som min personlige Anskuelse, at det mindste, som kunde være tilfredsstillende, er, at de paagældende fik saa megen Jord, at de kunde holde to Køer; ellers tror jeg ikke, at Spørgsmaalet vil være løst paa tilfredsstillende Maade. Naar man nu ser paa Lovforslaget, som det her foreligger fra den høje Regering eller nærmest fra den højtærede Landbrugsminister, ja saa viser det sig, som det allerede er sagt flere Gange i Dag, at dette Lovforslag absolut er en Skuffelse; thi det kan ikke nægtes, at alle de lyse Punkter, om jeg saa maa sige, eller i alt Fald de væsentligste af dem, som fandtes i Kommissionens Betænkning, ere tagne ud af Lovforslaget. Jeg maa for mit Vedkommende sige, at jeg ikke rigtig forstaa, hvorledes Regeringen ser paa dette Spørgsmaal, naar den tror, at man kan løse et saa stort Samfundsspørgsmaal ved et saadant Lovforslag, — som det her foreliggende. Den Arbejder, som har ca. 1000 Kr. — dette skal han jo have for at kunne overtage Jord efter dette Lovforslag — behøver sandelig ikke at løbe fra den ene til den